17.1.2023 Julkinen

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: HE 220/2021 vp, HE 231/2022 vp, LaVL 32/2022 vp

# VR-Yhtymän kommentit hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

VR-Yhtymä Oyj (VR) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitussa asiassa ja lausuu siitä seuraavaa:

## Yhteenveto

Vaarallisten aineiden kuljetuksia koskeva uudistus on kokonaisuudessaan hyvä ja selkeyttää sekä täsmentää nykyisissä laeissa olevia tulkinnallisia kohtia niin rautatieliikenteen kuin maantieliikenteenkin osalta.

Lakiuudistuksen myötä kuljetusten valvontaa lisätään, sanktioita ja seuraamuksia on tarkennettu ja VAK-kuljetuksiin osallistujilta edellytetään suppeaa turvallisuusselvitystä. Lisäksi turvallisuusneuvonantajan työtä valvotaan.

Rautatieliikenteessä jo nykyisellään vakiintunut tilanne tulee säilymään ennallaan siten, että nykyiset, erikseen nimetyt VAK-ratapihat säilyvät vaarallisten aineiden kuljetusten tilapäisen säilytyksen paikkana ja niihin liittyviä riskienhallintaprosesseja jatketaan. Riskit hallitaan turvallisuusjohtamisjärjestelmien mukaisissa menettelyissä, joiden myötä VAK-ratapihoille tehdään vuosittain turvallisuusselvitys.

Uudessa laissa turvallisuusvelvoitteet on laajennettu koskemaan koko kuljetusketjua ja näkemyksemme mukaan uudistus antaa eväitä kuljetusturvallisuuden positiiviseen kehittymiseen myös maantielogistiikassa selkeyttäen osin tulkinnanvaraisia asiakokonaisuuksia. Liikenne- ja viestintävirastolle on valvontaa koordinoivana viranomaisena lisätty valtuudet myös tieliikenteen osalta.

## Elinkeinopoliittisesti vaarallisten aineiden kuljetukset teollisuuden ja kuluttajien tarpeisiin ovat Suomen talouden elinehto

Suomen teollisuus ja satamat ja siellä toimivat operaattorit ovat hyvin riippuvaisia kuljetusten kannalta luokitelluista (VAK) kemikaaleista. Varsinainen kemianteollisuus on tuotannon bruttoarvoltaan Suomen ja Euroopan kolmanneksi suurin teollisuudenala. VAK-kemikaaleja tarvitaan elektroniikka-, kumi-, lannoite-, kone-, lääke-, maali-, metalli-, muovi- ja metsäteollisuudessa.

Yhteiskunnan muutosten ja kilpailun kiristymisen myötä teollisuuden ja kaupan varastot pienenevät ja yhteiskunnan toiminta riippuu yhä enemmän tuotteiden ja raaka-aineiden kuljetusketjusta. Toimivan ja tehokkaan logistiikkaketjun varmistaminen on Suomen elinkeinoelämälle tärkeää. Myös Suomen satamille ja satamien kemikaalikuljetuksiin erikoistuneille terminaaleille VAK-kuljetukset ovat merkittävää liiketoimintaa.

**VR-Yhtymä Oyj**
Postiosoite
PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi
Y-tunnus 1003521-5

**Vaarallisten aineiden kuljetusten lainsäädäntöuudistuksessa on kattavasti huomioitu sekä turvallisuusnäkökohdat että kuljetusketjun tehokkuus myös ns. tilapäisen säilytyksen osalta**

Tilapäistä säilytystä koskevat kirjaukset on kirjattu hallituksen esitykseen selkeällä tavalla osaksi kuljetusketjua, mikä vähentää tulkinnanvaraisuutta ja riskitekijöitä niin raideliikenteen kuin maantielogistiikankin osalta.

VAK-aineiden tilapäinen säilytys rautatieliikenteessä tapahtuu jo tälläkin hetkellä ainoastaan nimetyillä VAK-ratapihoilla, joiden infrastruktuuri, toimintamallit ja sijainti maastossa mm. raiteistojen alhainen pituuskaltevuus on suunniteltu VAK-kaluston turvallista säilyttämistä varten. Käytäntö on vakiintunut ja toimintatapa ollut käytössä jo lähes neljä vuotta ilman onnettomuustilanteita.

VAK-kalusto tarkastetaan säännöllisesti kaluston kunnossapitäjän toimesta ja maahan tuleva kalusto tarkastetaan rajalla. Lisäksi kalusto tarkastetaan ennen liikkeelle lähtöä. Toiminta VAK-ratapihoilla on riskienarvioitu ja ratapihoille on tehty turvallisuusselvitykset ja pelastussuunnitelmat yhdessä rataverkon haltijan ja pelastuslaitoksen kanssa.

Satunnaisesti tulee eteen häiriötilanteita, jolloin esim. veturi- tai ratarikon vuoksi VAK-vaunuja joudutaan sijoittamaan tilapäiseen säilytykseen ennalta suunnittelemattomaan paikkaan. Näihin tilanteisiin sovelletaan viranomaisten määrittelemää ilmoitusmenettelyä, jonka VR on automatisoinut. Laaja automaatti-ilmoitus lähtee valtakunnallisesti kaikkiin kuntiin, pelastuslaitoksiin sekä ELY-keskuksiin tilanteen alkamisesta, sen arvioidusta kestosta ja tilanteen päättymisestä. Näin varmistetaan, että kaikilla tarvittavilla tahoilla on reaaliaikainen tilannetieto.

**30 § Tilapäisen säilytyksen paikka**

Vaarallisia aineita saa tilapäisesti säilyttää vain tilapäisen säilytyksen paikassa rataverkolla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa sekä muussa vastaavassa tilapäisen säilytyksen paikassa, jolla on sisäinen pelastussuunnitelma.

VR toteaa 30 §:ään tehdyn lisäyksen osalta, että vaarallisten aineiden tilapäinen säilytys tapahtuu nykyisellääänkin ainoastaan tilapäiseen säilytykseen hyväksytyillä VAK-ratapihoilla. VR kuitenkin haluaa tässä yhteydessä nostaa esiin poikkeustilanteet, joissa esimerkiksi kaluston rikkoutuessa voidaan vaarallisia aineita joutua hetkellisesti säilyttämään muualla. Kyseisestä menettelystä laaditaan aina erikseen ilmoitus viranomaisille. VR:n näkemyksen mukaan tämä pakottavia tilanteita koskeva menettelytapa tulee mahdollistaa myös jatkossa.

VR-Yhtymä Oyj

Jonna Juslin
johtaja, yhteiskuntasuhteet ja kansainväliset asiat

**VR-Yhtymä Oyj**

Postiosoite
PL 488, 00096 VR

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi

Y-tunnus 1003521-5